

Organisasjons-modellens betydning for en SOA

Hva er en tjeneste-orientert arkitektur (SOA)?

Hvis du spør en teknolog om hva en SOA er, vil du få en rekke forskjellige svar kanskje bl.a. at en tjenesteorientert arkitektur er et sett med prinsipper for gjenbruk av eksisterende forretningsfunksjoner, systemer og informasjon uavhengig av teknologiplattformen IT systemene er implementert på. Sjeldent vil beskrivelsen inkludere eller antyde viktigheten av organisasjonsmodellen. Men hva menes egentlig med en tjeneste?

Hva består en tjeneste av?

I praksis består en tjeneste av et sett med aktiviteter som ender opp i et konkret utfall eller resultat. Tjenesten kan ha flere "kunder"-enten organisatoriske "kunder" f.eks. avdelinger og ansatte, eller IT-systemer. Tjenesten har en beskrivelse som definerer informasjonen den utveksler med de eller det som anvender den, samt en beskrivelse av hvordan tjenesten kan brukes. Den som anvender tjenesten skal ikke trenge å ha innsyn i hvilke aktiviteter som gjennomføres, gjeldende reglement for tjenesten eller rekkefølgen aktivitetene gjennomføres i.

Hvem anvender tjenester?

I dagligdags terminologi anvendes tjenester av alle organisasjoner, personer og / eller systemer i en eller annen sammenheng. Tjenester anvendes ofte flere ganger om dagen f.eks. i forbindelse med bruk av offentlige- og privatetjenester som tannlegjetjenester, kommunaletjenester, private helsetjenester, budbiltjenester, postale tjenester og Internet tjenester for å nevne et fåtall.

Altså også tjenester anvendes av mennesker ikke bare av IT-systemer, ofte der arbeidsprosessene krysser organisatoriske- og IT systemgrenser på kryss og tvers.

En tjeneste må derfor kunne avgjøre hvem du er ved utførelsestidspunktet, om du har lov til å benytte den og hva du har lov til å benytte deg av. Dette perspektivet inneholder dermed både et organisatorisk- og IT-messig tilgangsspekt.

Hvordan anvendes tjenester

Tjenester benyttes ofte i kontekst av en arbeidsprosess. Arbeidsprosesser gjennomføres enten innenfor en organisasjon eller på tvers av flere organisasjoner f.eks. henvisning av pasienter fra primærhelsetjenesten til spesialisthelsetjenesten (fastlege til sykehus) eller ved bestilling av produkter fra en underleverandør.

For eksempel i en arbeidsprosess som utføres på tvers av to organisasjoner – org A og org B, blir tjenesten som utføres av org B – en del av arbeidsprosessen til org A. For org A, sees tjenesten på som kun et steg i dens arbeidsprosess som må gjennomføres før arbeidsprosessen til org A kan sies å være fullført. For org B gjennomføres tjenesten dvs. hele arbeidsprosessen som tjenesten representerer for å få levert ønsket resultat til org A. Altså sett fra utsiden, blir en tjeneste et steg i egen arbeidsprosess. Sett fra insiden, blir tjenesten selve arbeidsprosessen.

Beskrivelsen over antyder at det er svært viktig at man i org A har kontroll på hvem som er involvert i utførelsen av arbeidsprosessen inkludert tjenestene involvert. Eksempelet antyder også at det er viktig at org B har kontroll på hvem som er involvert i utførelsen av aktivitetene som må gjennomføres internt. I tillegg må org B ha kontroll på hvilke aktører som skal kunne benytte seg av tilbudte tjenester.

Oppsummering

En vellykket implementering av en tjenesteorientert arkitektur er etter min mening bl.a. avhengig av at man tar hensyn til de kompliserte kontroll og sikkerhetsutfordringene relatert til en tjeneste-orientert arkitektur ved at:

- Organisasjonsmodeller kan operasjonaliseres slik at de understøtter intra- og interorganisatoriske arbeidsprosesser i tillegg til å samvirke med tradisjonell IT teknisk autentisering og autorisasjon. Man ser ofte at tradisjonell autentisering og autorisasjon er knyttet til nettverks- og filtilganger og ikke tilganger assosiert med gjennomføring av aktiviteter i en arbeidsprosess.
- Sammenhengen mellom tradisjonelle IdM- og katalog-løsninger og en operasjonalisert organisasjonsmodell er avklart.

- c) Organisasjonsmodellen må kunne beskrive komplekse relasjoner mellom alle aktører og være i stand til å fasilitere kompleks oppgaveruting. Rollebegrepet er sannsynligvis et for snevert konsept når man skal operasjonalisere en kompleks organisasjonsmodell der organisasjonen må kunne gjenkjenne sin tilhørighet ut fra de aktivitetene de er involvert i.
- d) Tjenester må kunne benyttes på tvers av sikkerhetsgrensene definert mellom organisasjoner dvs. at tjenestene må kunne være synlige for konsumentssystemene og samtidig følge bransjenormene for sikkerhet.

En rikere diskusjon om SOA ville ha vært mulig om man hadde lagt mer vekt på de prosess- og organisasjonsmessige aspektene ved en SOA representert ved virksomhetens prosess- og organisasjonsmodeller. Hva organisasjonsmodellen bør bestå av og hvordan den bør operasjonaliseres for å sikre både tradisjonell IT sikkerhet og "prosess" sikkerhet, samt kompleksoppgaveruting er et tema for en annen artikkel.

**Artikkelen er skrevet av Jon Gupta, Rådgiver i Acando AS.
Opprinnelig publisert i ComputerWorld Norge.**

KONTAKT

Tel: +47 93 00 10 00

E-post: acando@acando.no

